

Bardejovský Prameň

Časopis Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Bardejov

Ročník 9

december 2011

Číslo 5

Vianočný príhovor

„V tom sa prejavila Božia láska k nám, že svojho jednorodeného Syna poslal Boh na svet, aby sme žili skrze Noho. V tom je láska, že nie my sme milovali Boha, ale že On miloval nás a poslal svojho Syna ako obet' zmierenia za naše hriechy. Milovaní, ked' si nás Boh takto zamiloval, aj my sa máme milovať navzájom. Boha nikto nikdy nevidel; ak sa milujeme, Boh zostáva v nás a Jeho láska je v nás dokonalá. Podľa toho poznávame, že zostávame v Ņom a On v nás, že nám dal zo svojho Ducha. A my sme videli a svedčíme, že Otec poslal Syna svetu za Spasiteľa.“

1. list Jána 4, 9-14

Mám priateľa, ktorý pre niekoľkými rokmi stratil zrak – oslepol. Keď si občas zatelefonujeme, pozdraví ma na záver obvyklým pozdravom: „Tak do videnia!“ – Vtedy sa obyčajne nad tým zamyslí. Ved' - môže slepý vidieť? Očami tela, ktoré sú vyhasnuté určite nie, ale ak myslíme ako kresťania, tak viera je videním duše. Práve o tom nám chcú hovoriť radostné vianočné sviatky, Pán Ježiš Kristus, ktorý sa narodil pred 2000 rokmi

Božie slovo nám hovorí: „V tom sa zjavila láska Božia, že svojho jednorodeného Syna poslal Boh na svet, aby sme žili skrze Noho ... Boha nikto nikdy nevidel, ak sa milujeme, Boh zostáva v nás a Jeho láska je v nás dokonalá.“ Toto je Božia reč platná nielen pre betlehemských pastierov, nielen pre ľudí žijúcich v dávnej dobe a nielen pre Izrael, ale i pre nás, ľudí v 21. storočí, pre nás kresťanov. O čom nám znie obsah Božej reči? Pán Ježiš Kristus prišiel preto, lebo Ho tak veľmi potrebujeme, lebo bez Neho niet prístupu k Otcovi v nebi. Pravda, len ak túžime po spasení a po spoločenstve s Ním v Jeho nebeskom kráľovstve. Pán Ježiš Kristus je pre nás rebríkom do nebies, je Cestou i našim životom.

Jeden misionár prišiel do Afriky, kde domorodým pohanom chcel zvestovať o Pánovi Ježišovi. Počul tam jednu ženu spievať pieseň so slovami: „Ach, kto nám dá reťaz, ktorá by siahla až na zem z neba? My by sme sa jej držali a ona by nás vytiahla hore?“ Misionár využil túto pieseň a začal tým ľuďom kázať o Pánovi Ježišovi. Povedal, že tá reťaz z neba už bola spustená na zem, lebo z neba zostúpil sám Svätý Boh, prijal na seba telo človeka. On nás chce pozdvihnuť hore do nebies, aby sme boli zachránení. Tomu mohli porozumieť aj jednoduchí domorodci. Tak je to napísané aj v slovách Písma svätého v Jánovom evanjelii

6,44: „Nikto nemôže prísť ku mne, len keď ho pritiahuje Otec, ktorý ma poslal a ja ho vzkriesim v posledný deň.“

Pri počúvaní vianočného evanjelia preto máme dôvod na radosť, lebo: „V tom sa zjavila láska Božia k nám, že svojho jednorodeného Syna poslal Boh na svet, aby sme žili skrze Noho.“ Je to láska Božia, akú sme si nezaslúžili. Prečo? Pre naše hriechy. Čo človek dokáže je to, že dokáže hrešiť a nikto z nás nemôže povedať, že žije bez hriechov. Pravdou je, že každý deň mnoho hrešíme. Odsudzuje nás naša zle vykonaná práca, neuvážene povedané slová, ľahostajný prístup voči tým, ktorí by potrebovali našu pomoc, nezáujem o blíznych, ktorí čakajú na trochu našej lásky a porozumenia. Deň za dňom beží, ale pravda je taká, o akej hovorí žalmista Dávid: „Niet nikoho, kto by robil dobre! Hospodin hľadí z nebies na ľudí, aby videl, či je kto rozumný, čo hľadá Boha. Odpadli všetci, skazení sú napospol, niet nikoho, kto by robil dobre „niet ani jedného.“ Žalm 14

Možno by si proti tomu rád niečo namietal: „ved' ja nikomu nič zlé nerobím, nekradnem, neohováram, nikoho nebijem“ To môže byť pravda - pri povrchnom letmom pohľade na tvoj život. Pán Boh však hľadí do srdca, na tvoje myšlienky, na motívy tvojho konania. A tie sú často neviditeľné a zákerne hriešne. Navyše slovo Božie hovorí nielen o tom, čo sme urobili zle, ale ja to, čo sme mali dobre urobiť a neuroobili sme, ako je to u evanjelistu Matúša 25,45: „Veru, hovorím vám: čokoľvek ste neuroobili jednému z týchto najmenších, mne ste neuroobili.“

O to viac si uvedomujeme, aké je to vzácne, ak napriek našej nehodnosti, Vianoce hovoria o veľkej Božej láske zjavenej nám, veľkým hrievníkom. Tak píše Ján v prvom liste 3,1: „Viďte, akú lásku dal nám Otec, aby sme

sa menovali dietkami Božími a nimi sme...“ A ak sme Božími deťmi a ak sa tešíme z narodeného Záchrancu, rozdávajme túto radosť všade okolo seba.

Sú Vianoce. Svet o nich hovorí ako o príležitosti veľkého nakupovania, dobrého jedla, radosti z darčekov a bohatu ozdobenom vianočnom stromčeku. Našou radosťou nech je zvesť, že Boh prišiel k nám a nechce tu byť len ako hosť na dočasnej návšteve. Chce tu zostať natrvalo, chce byť našim každodenným pomocníkom, tešiteľom v našich

trápeniach, lekárom v našich nemociach, ako na tele tak i na duši, istotou spasenia, silou viery proti strachu zo smrti.

Šírme túto zvest' všade tam, kde žijeme. Nech narodený Spasiteľ a vianočná zvest' o ňom je svetlom v temnotách nášho života, aby tak rástla medzi ľuďmi dobrej vôľe sláva Božia. Vtedy zasväťme najlepšie Vianoce. Vtedy budeme dôkazom o tom, že sa Kristus nenašiel nadarmo, ale Jeho misia lásky splnila svoj účel.

Ján Velebír st., Prešov

Ako na to ? . . .

Ako si strážiť svoj vzťah k službám Božím?

Služby Božie sú jedným zo základných prejavov nášho kresťanského života. Sú spoločenstvom, ktoré zhromažďuje všetky vekové kategórie, od najmladších po najstarších členov zboru. V kostole sme spolu ako rodina zhromaždená u svojho nebeského Otca. Sme tu vyučovaní Božím slovom, Pán Boh sa nás tu dotýka vo sviatosti sväteho krstu i Večere Pánovej. Zažívame spoločenstvo s ostatnými veriacimi. Prichádzame sa sem modliť za spoločné starosti i osobné príležitosti našich rodín i svoje vlastné. Podľa obrazu prvého cirkevného zboru v Skutkoch 2. kapitole sú toto základné prejavy života cirkvi. Vyplýva z toho, že služby Božie sú skutočne jednou z najdôležitejších súčasťí nášho duchovného života.

Ak je niečo také dôležité, potom by to malo mať miesto v duchovnom živote každého z nás. Podľa toho by nám naše kostoly, ktoré v cirkevnom zbere máme nemali svoju kapacitu na naše stretnutia stačiť. Ale stačia.

Ked' medzi ľuďmi príde reč na to, či chodia alebo nechodia do kostola, stretávame sa s niekoľkými často používanými, oblúbenými vysvetleniami (výhovorkami).

- služby Božie sú nudné
- aspoň v nedelu si chceme pospať
- ja verím v Boha a k tomu nepotrebuju chodiť do kostola
- do kostola chodia samí pokryteckí kresťania
- mne stačí, keď sledujem služby Božie v rádiu alebo televízii.

Čo povedať na tieto dôvody?

Služby Božie sú nudné:

Možno je problém v tom, že službám Božím málo rozumieme. Možno od služieb Božích čakáme niečo, čo poskytnúť nechcú. Občas sa stretneme aj s pokusmi robiť na službách Božích stále čosi nové, stále čosi nevšedné. Časom každý nový nápad zovšednie. Tadiaľ cesta k zaujímavým službám Božím nevedie. Stretnutia na službách Božích nemajú zámer naplniť náš voľný čas zábavným programom. Tí, ktorí na ne prídu vnútorme pripravení, ktorí rozumejú tomu, čo sa odohráva v liturgii, piesňach a kázni medzi Pánom Bohom a ľuďmi nemajú pocit nudy.

Aspoň v nedelu si chceme pospať.

Samozrejme, dostatok spánku je veľmi dôležitý. Rovnako je pre kresťana veľmi dôležité byť v spoločenstve s ostatnými veriacimi. Sami si vytvárame rebríček hodnôt, podľa ktorého sa rozhodujeme. Nikomu z nás napríklad nepríde na um rozmyšľať nad tým, či vstaneme ráno, keď treba ísť do školy alebo do roboty. To berieme ako samozrejmost'. Prečo nie sme tak isto presvedčení, že je samozrejmost' ísť do kostola,

to si musí zodpovedať ten, kto z tohto dôvodu na svojom mieste v chráme chýba.

Ja verím v Boha a k tomu nepotrebuju chodiť do kostola.
Je dobre, ak človek verí v Boha. Treba dať pozor, v akého boha veríme, lebo okrem toho, ktorý skutočne je Bohom si ľudia vytvorili aj veľa rôznych iných bohov. Nahradili si skutočného Boha svojimi modlami. Pán Boh, ktorý sa zjavil v Biblia a v Ježišovi Kristovi nás však jednoznačne učí, že veriť v Noho znamená zároveň žiť v spoločenstve veriacich v Noho. Nikde v Biblia nemáme podnety k tomu, aby sme ako veriaci kresťania žili svoju vieru osamote v izolácii. Ak veríš v Boha, ale do kostola chodiť nepotrebuješ, daj pozor, v akého boha veríš. Boh kresťanov, Ježiš Kristus nás vedie do spoločenstva veriacich.

Do kostola chodia samí pokrytci

Toto je oblúbený dôvod pre obchádzanie kostola. Je rovnako pravdivý, ako každá iná výhovorka typu: všetci tak robia..., nikto to nedokáže... a podobne. Samozrejme, že medzi účastníkmi služieb Božích sú ľudia rôzni. Jedni s vrúcnejšou, úprimnejšou vierou, iní nie až takí presvedčení. Čo však čítame v Písme? Pán Ježiš predsa povedal, že neprišiel na svet kvôli spravodlivým, ale kvôli hrievníkom. Prišiel spasíť, čo bolo zahynulo. Nečudujme sa, že v kostole stretneme samých hrievníkov. Ved' iných ľudí na svete nies. Alebo sa môžeme spýtať položartom: Ak sú v kostole len samí pokrytci, tak prečo neprídeš do kostola aj ty, poctívý veriaci kresťan, aby tam bolo aspoň niekoľko poctivých veriacich?

Mne stačí, keď sledujem služby Božie v rádiu alebo v televízii.

Sme veľmi vdľační za možnosť mať služby Božie v televízii a rozhlase. Sú nenahraditeľnou formou prinášania evanjelia do domácnosti všetkých ľažko chorých, starých, málo pohyblivých ľudí. Tí ich s veľkým potešením a požehnaním sledujú. Ale kresťan zdravý a schopný pohybu má svoje miesto v chráme v spoločenstve veriacich. Už len svojou prítomnosťou môže byť pre niekoho iného povzbudením. Možno samotná skúsenosť, že okolo domu, popod okná prechádzajú každú nedelu rodina s deťmi smerom do kostola môže niekoho ďalšieho osloviť, aby sa vybral tým istým smerom. V liste Židom je jasné povzbudenie: *Neopúšťajte spoločné zhromaždenia, ako niektorí majú vo zvyku.*

Nerozmýšľajme preto nad tým, ako ospravedlniť svoju neochotu prísť do spoločenstva veriacich. Hľadajme skôr dôvody, prečo na služby Božie prísť a čo si na nich všímať.

To prvé a najdôležitejšie je, že na službách Božích sa stretávame s Pánom Bohom. On je s nami vždy a všade. No sám Pán Ježiš dal skrze Ducha Svätého vzniknúť cirkvi, aby v nej žili v Noho veriaci ako bratia a sestry, ako Božia rodina. Cirkev nevymysleli ľudia, kňazi ani panovníci. Cirkev je telo Kristovo.

Ak sa nám zdá, že niektoré piesne nás málo oslovujú, je na to jedna dobrá rada, ktorá nám pomôže lepšie pochopiť ich zmysel. Skúste si slová piesní zo spevničky prečítať nahlas bez spievania. Možno vám odrazu v ušiach zaznejú celkom novým spôsobom. Uvedomíte si, o čom sa v nich spieva. Takto sa aj nás spev v kostole stane nie pasívou, ale aktívou časťou služieb Božích, keď k tomu, čo spievame pridáme svoje srdce.

Na službách Božích stretávame svojich blížnych. Že toto nie je zanedbateľná časť zážitku služieb Božích, o tom svedčia všetci, ktorí na krátke alebo dlhší čas museli zostať doma alebo v nemocnici kvôli chorobe alebo inej vážnej okolnosti. V rámci cirkevného zboru zažívame aj ďalšiu skúsenosť: odkedy máme služby Božie v každom kostole každú nedelu, tým, ktorí boli zvyknutí prísť do Bardejova chýba toto spoločné stretnanie sa.

Služby Božie ponúkajú možnosť prežívať spoločne naše radostné i ľažké chvíle, či už v spoločnosti alebo v osobnom a rodinnom živote. Je typickou skúsenosťou, že v čase nejakého vážneho ohrozenia alebo životného napäťia sa zvyšuje počet ľudí v kostoloch. Zažili to v Amerike po páde dvojice, zažili sme to u nás po Nežnej revolúcii. Škoda, že ked' sa život dostane do bežných kolají, nevnímajú všetci rovnakú vážnosť a potrebu spoločenstva. Samotné vianočné sviatky, ktoré prežívame sú takoto skúsenosťou. Pri sviatkoch ide o pozitívne napätie, ktoré prežívame. Sú to chvíle veľkých očakávaní, túžob, radosti zo spoločenstva v rodine. Všetko toto dostane svoj rámec pri stretnutí v kostole. Bez návštevy kostola by sviatky neboli sviatkami. Túto dobrú skúsenosť si však môžeme uchovať aj pre každú nedelu. Bez účasti na službách Božích ani nedela nie je nedelou. Ved' každá nedela je sviatočným dňom.

K účasti na službách Božích teda pozývame preto, lebo tieto stretnutia sú pre nás, veriacich dôležité, vzácné, oslovujúce a potrebné. Ak nie sú, tak na viny nebudú služby Božie, ale nás prístup k nim. Spoločná oslava Pána Boha na službách Božích tu totiž je už dvetisíc rokov. Dokonca môžeme vnímať, že niektoré časti našej liturgie sú tu tiež už dvetisíc i viac rokov. Napríklad radostné zvolanie po prvej

piesni: *Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľudom dobrej vôle* - to je vianočný chválospev anjelov známy z Betlehemských polí. Áronovské požehnanie bolo dané už Mojžišovi, čo je ešte o ďalších tisícštyristo rokov staršia história. Ak tieto časti služieb Božích oslovovali ľudí toľko rokov, snáď my, dnešní ľudia nie sме natoľko výnimcoň, že by pre nás už nemali žiadne posolstvo.

Naša účasť na službách Božích je teda v prvom rade otázkou našej vnútornej disciplíny, otázkou našich životných priorít. Kto chce, hľadá dôvody, prečo do kostola nejsť, kto chce, hľadá spôsoby, ako sa do kostola dostat'.

Pre povzbudenie svojej vnútornej disciplíny si môžeme sami pre seba urobiť prehľad, koľkokrát som v kostole bol a koľkokrát a prečo som nebol. Môže vám na to

poslúžiť celkom obyčajný kalendár, aký napríklad dostanete v kostole pri novoročných službách Božích. Môžete si na ňom červenou zakrúžkovať každú nedelu a sviatok, kedy ste boli súčasťou zhromaždenia veriacich, aby ste si na záver roka mohli opäť sami pre seba povedať, ako intenzívne ste sa zapojili do života cirkevného zboru.

Do pomerov nášho zboru môžeme poradiť ešte jednu dobrú skúsenosť. Nakol'ko sa v poslednom čase skutočne nevidíme na spoločných službách Božích, môžeme využiť možnosť ísiť na služby Božie raz za čas aj do iného kostola. Ak si sadáte do auta, ktorým sa chcete dojaviť do Bardejova, môžete navštíviť pekne obnovený kostol v Lukavici, alebo upravenú modlitebnu v Mokroluhu. Ak by ste chceli ísiť do kostola o niečo neskôr, tak vás radi privítajú o 10:30

na Vyšnej Voli s renovovanom kostole alebo v úplne novom kostole v Rokytove. Rovnako stále platí, že kostol v Bardejove je matkocirkevný kostol. Ako matka, rád prijme všetky svoje deti, z ktorejkoľvek časti zboru. Radi to využívajú predovšetkým tí, ktorí prichádzajú na služby Božie s Večerou Pánonou v prvú nedelu v mesiaci. A to je dobrá skúsenosť. Takéto návštevy v rámci zboru vedú k prehľbovaniu vzájomných vzťahov a pocitu spolupatričnosti. Ved' k sebe ešte stále patríme.

Slávnostné služby Božie počas vianočných sviatkov, Silvestra a Nového roku nám ponúkajú veľa vzácnych zážitkov. Nechajme sa nimi naplniť, osloviť, prijímať požehnanie pripravené Pánom Bohom pre naše spoločné zhromaždenia a v novom roku obdarujme sami seba tým, že budeme využívať každú príležitosť k spoločnej oslave Pána Boha a budovaniu svojej viery.

Predstavujeme Vám...

Michal Radaschin

Prvý senior v Bardejove

Volba seniora z Bardejova pre mnohých priniesla otázku: znamená to, že sa bude náš farár – senior stáhovať z Bardejova? Táto neistota vyplýva zjavne zo slabého historického vedomia. Veď na našom evanjelickom cintoríne napríklad leží dlhorocný senior ŠZS brat Koloman Líška, ktorý celý život pôsobil vo Vranove nad Topľou. Neskôr sa seniorský úrad presunul do Prešova, Soli, Vranova, späť do Prešova a teraz do Bardejova. Ani v Bardejove nemá seniorát sídlo po prvý krát. Viacerí z bardejovských farárov slúžili aj ako seniori seniorátu, ktorý v minulosti mával aj iné hranice aj iné pomenovania, ale jeho ľažiskom bolo územie Šariša.

Pre občerstvenie historickej pamäte prinášame niekoľko informácií o PRVOM SENIOROVI evanjelickej cirkvi v Bardejove. Je ním Bardejovský farár Michal Radašín, ktorý v našom meste pôsobil v začiatkoch reformácie. Bol súčasníkom, priateľom a konškolákom Leonarda Stöckela vo Wittenbergu.

Podľa Evanjelickej encyklopédie sa Radašín narodil v roku 1510 v Liburnii v Taliansku. Oblast Liburnie patrí k tým časťam súčasného Chorvátska, ktorého vládu raz mali v rukách Taliani, inokedy zase Chorváti resp. Uhorsko. Preto môžeme dať za pravdu aj tým zdrojom, ktoré hovoria, že Radašín bol chorvátskeho pôvodu.

Radašín bol rovesníkom Leonarda Stöckela. V rovnakom čase sa objavili aj na univerzite vo Wittenbergu. Po Stöckelovom návrate do domoviny sa zrátko objavuje v Bardejove aj jeho spolužiak v úlohe knaza. Už v roku 1540 sa predstaviteľia piatich slobodných kráľovských miest Bardejov, Prešov, Košice, Sabinov a Levoča stretli na spoločnej schôdzke v Prešove. Viedla ich k tomu potreba

chrániť nové učenie pred radikálnymi revolučnými názormi ľudových reformátorov, ale predovšetkým potreba chrániť nové učenie pred silným rekatolizačným tlakom. Pre upevnenie života v novoznáknutých evanjelických zboroch bolo potrebné hľadať jednotu v spôsobe konania služieb Božích, vo vierouke a otázkach právej existencie novej cirkvi. Spolupráca miest v oblasti hospodárskej a bezpečnostnej sa preniesla aj do spolupráce na poli duchovného života.

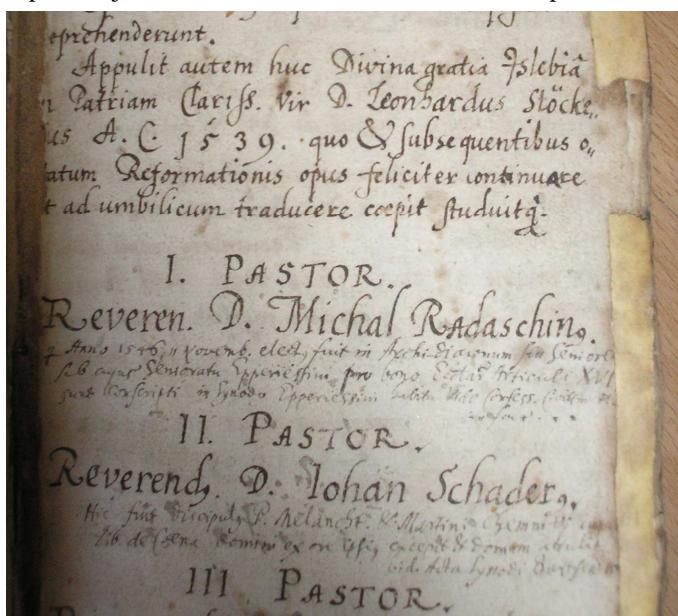
V roku 1546 sa predstaviteľia tých istých miest zišli v Prešove na synode, kde predchádzajúce kroky dostali ešte väčší ráz. Došlo k vytvoreniu prvej oficiálnej štruktúry evanjelickej cirkvi na zmienenom území. Na synode sa riešili bohoslužobné a organizačné záležitosti. Jednou z nich bola volba najvyššieho cirkevného predstaviteľa spoločenstva Pentapolitany. Synoda do tejto funkcie zvolila Michala Radašína, bardejovského farára. V tom čase niesol tento úrad pomenovanie archidiakon. Svojim významom sa dá porovnať s pozíciou seniora.

Prvé správy o Radašínovi v Bardejove pochádzajú z roku 1544. Je možné, že bol v meste už aj predtým. Zrejme si však svoju prácou získal veľký rešpekt, lebo v roku 1563 bol vo funkcií seniora znova potvrdený a vykonával ju až do svojej smrti v roku 1566. Znamená to, že bol archidiakonom, teda seniorom spoločenstva Pentapolitany v čase, keď v tomto prostredí vzniklo prvé evanjelické vierovyznanie, Confessio Penatpolitana.

Je známe, že bardejovská mestská rada sa na začiatku zdráhala dať súhlas svojmu farárovi k vykonávaniu funkcie archidiakona. Obávali sa, že kvôli novej funkcií si nebude môcť dostatočne plniť svoje povinnosti vo vzťahu k vedeniu duchovného života v meste. Farári, učitelia v mestskej škole boli v tomto čase zamestnancami mesta. Rovnako aj kostol a škola patrili mestu. Mesto nieslo zodpovednosť za ich financovanie a zároveň ako zamestnávateľ rozhodovalo o smerovaní vyučovania vo viere aj o pracovnej náplni. Na opakovane prosby Prešovskej synody však mesto napokon súhlas s vykonávaním funkcie vydalo.

Na vedeckej konferencii pri príležitosti výročia Leonarda Stöckela zazneli aj poznámky na tému práce Michala Radašína. Zdroje informácií pre bližšie spoznanie rozsahu jeho služby sú pomerne obmedzené. Z dosiaľ známych správ sa zdá, že Radašín spolupracoval so Stöckelom na príprave poriadku nových evanjelických služieb Božích. Nakoľko Stöckel ako učiteľ mal na starosti aj hudobnú stránku, zrejme spoločne vytvárali aj liturgickú časť tak po stránke hudobnej ako obsahovej.

Archívne materiály z tohto obdobia uložené v Štátnom archíve, pobočka Bardejov zatial neboli podrobne spracovávané. Informácie od pána riaditeľa štátneho archívu v Bardejove, Mgr. J. Petroviča naznačujú, že sa v novom roku môžeme tešiť na niekoľko nových správ o živote významnej osobnosti evanjelického života v začiatkoch reformácie.

V zozname evanjelických farárov v Bardejove je Reverend Dominus Michal Radaschin zaznamenaný ako prvý evanjelický farár v našom zbere. Poznámka pod menom hovorí, že bol 11. novembra 1546 na synode v Prešove zvolený za archidiakona Šarišského seniorátu.

O službu Michala Radašína mali záujem aj ďalšie mestá. Levoča i Košice ho pozývali prevziať funkciu ich mestského farára. On však ostal verný Bardejovu. Po svojej

smrti bol pochovaný, ako to bolo vtedy zvykom, pod dlažbu kostola sv. Egídia. Tu sa jeho stopa stráca.

J. Velebír

V poslednom čase sa v Bazilike sv. Egídia konali rozsiahle rekonštrukčné práce. Pri archeologickom prieskume sa našli artefakty, ktoré pripomínajú aj nášho prvého evanjelického seniora. Zaujímavé informácie z pohľadu svojho odboru umeleckého spracovania kameňa nám poskytol akademický sochár, majster Martin Kutný:

JV: Majstre, čo priniesli vykopávky v bazilike v súvislosti s pôsobením M. Radašína v tomto chráme?

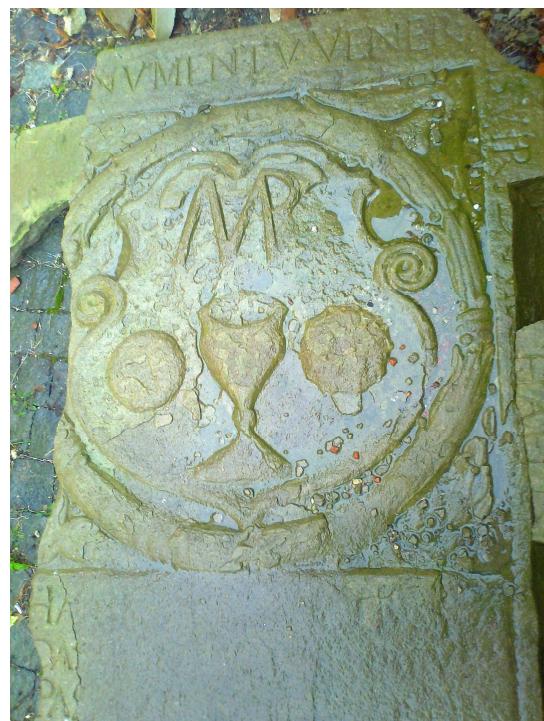
MK: Pri úprave liturgického priestoru svätyne pri odstraňovaní dlažby a zeminy vo svätyni Baziliky sa našiel kamenný epitaf. Bol približne v hĺbke v 30 cm. Nachádzal sa v priestoroch pred schodmi k oltáru.

JV: Čo viete po prvých kontaktoch s týmto objavom o tejto náhrobnej tabuli povedať?

MK: Epitaf je vyhotovený z pieskovca. Lokalita zdroja nie je známa. Môže ísť o pieskovec z Kľušova, prípadne Hertníka. Kamenná hmota sa vplyvom vlhkosti začala rozpadať. Došlo k uvoľneniu prasklín, čoho dôsledkom je rozpad kamennej hmoty na niekoľko častí. Či k poškodeniu povrchu kamenného epitafu došlo pred jeho uložením do zeme, alebo v zemi, nevieme. Isté je, že sa text zachoval len v torze aj to na obrube epitafu. Písma v textovej strednej časti pod erbom je zničené. V hornej časti epitafu sa nachádza v štvorcovom poli kruhová kartuša, ktorej rám je zdobený rastlinným motívom. V kruhovej kartuši je erbové pole s monogramom MR. Pod monogramom sa nachádza kalich, po stranách ktorého sú ružice. Aj tento erb vykazuje známky veľkého poškodenia spôsobeného prirodzeným stárnutím kamennej hmoty, vplyvom klimatických zmien a mechanického poškodenia. Poškodenia sú viditeľné hlavne na vystupujúcich hranach profilácie.

JV: Čo sa dá urobiť pre zachovanie tohto historického artefaktu?

MK: Kamenný epitaf je potrebné reštaurovať, to znamená zabrániť ďalšej degradácii kamennej hmoty petrifikovaním spevňujúcou hmotou, prípadne doplnením, rekonštrukciou textu, ktorý poznáme. Odporúčame kamenný epitaf prezentovať v lapidáriu v torzálnej forme.

Betlehemske svetlo

„Lud, ktorý chodí v tme, uzrie veľké svetlo; nad tými, ktorí bývajú v temnej krajine, zažiarí svetlo.“
(Izaiáš 9,1)

Symbol svetla neodmysliteľne patrí k Vianociam. Do tmy Betlehemských polí zasvetilo veľké svetlo sprevádzajúce anjelov. Zvest, ktorú priniesli znamenala duchovné svetlo pre všetky národy sveta: *Narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ*. V betlehemskej bazilike narodenia Pána horí dodnes plameň symbolizujúci príchod Krista. Ako sa tento symbol dostane každý rok až k nám? O histórii putovania Betlehemskeho svetla sa z oficiálnej stránky tejto akcie dozvedáme:

Novodobú história Betlehemskeho svetla píšeme od roku 1986. Tradíciu roznášať plamienok založili naši susedia Rakúšania - tvorcovia vianočnej televíznej akcie v mestečku Linz na pomoc postihnutým deťom. Tí sa snažili nejakým zaujímavým prvkom ozvláštniť program týchto akcií - a prišli na jedinečný nápad. Pred Vianocami poslali do Betlehemu lietadlom telesne postihnuté dieťa, ktoré v Bazilike Narodenia

Pána odpálilo z večného svetla plamienok a lietadlom ho prinieslo späť do Linzu. Tam sa ho ujali miestni skauti, ktorí ho začali roznášať do ostatných častí Rakúska. Po roku 1989, keď padli totalitné režimy v Európe, sa tento zvyk rozšíril aj do ostatných krajín susediacich s Rakúskom, vrátane Slovenska, na ktorom roznášajú skauti svietielko už od roku 1990.

Tešíme sa z toho, že už viac rokov máme možnosť tento pekný symbol využiť aj v našom meste a našom cirkevnom zbere. Aj toho roku sme dostali pozvánku na privítanie Betlehemskeho svetla. Na Radničné námestie dorazí v sobotu na Štedrý deň o 13.00. Sem si plamienok Betlehemskeho svetla môžu prísť pripáliť všetci občania mesta. Plamienok tohto svetla zapálí aj adventný veniec v našom kostole. Ak by ste nestihli prísť na námestie, môžete si svoje kahance alebo lampášiky doniesť aj do kostola. Vďaka službe rakúskych a slovenských skautov môže svetlo zapálené v Betleheme horieť aj na vašom štedrovečernom stole. Nech tak, ako toto svetlo svieti v našich srdciach Kristus, svetlo sveta.

-jv-

Potrebuju Krista ...

(*svedectvo o jednej radostnej skúsenosti*)

Prisluhovať sviatost Večere Pánovej je pre mňa vždy veľmi radostnou príležitosťou. Či ma volajú k ťažko chorému do nemocnice, do domácnosti k našim starším a v pohybe obmedzeným členom zboru, alebo mám stáť pred oltárom a tam slúžiť prichádzajúcim, je to radostná skúsenosť.

Niekedy sa zíde pri Božom stole milosti niekoľko stovákov kajúcich hriechov. Znamená to viac rozprávania, skláňania sa k ľuďom pri prisluhovaní. No to stretnutie stojí za to. Vnímam, ako prichádzajú ľudia, z ktorých mnohých už dobre poznám. Viem, o ich rodinných starostiah i radostiah. Poznám, kto ku komu patrí, a koho z rodiny môžem čakať nabudúce, keď príde domov zo školy, z roboty v zahraničí či z týždňovky. Mám radosť z každého, ku komu sa môžem skloniť so slovami: *Dúfajte, synovia a dcéry Božie, odpúšťajú sa vám kajúcim vaše hriechy ... pre zásluhy Pána Ježiša*

Prichádzajú, lebo potrebujú Krista. Tak, ako ho potrebujem ja, i každý kresťan. Prichádzajú a kľakajú. Ak pre boľavé kolenná nevládzu, tak zostanú stáť opretí o ohrádku alebo barly. **Prichádzajú, lebo potrebujú Krista.**

Je tu mladý manželský páru, ktorý som len nedávno sobašíl. Teším sa že sú tu, hoci sa hádam ešte ani nestihli väčnejšie poškriepiť, ved' sú len niekoľko týždňov po svadbe. **Sú tu, lebo v manželstve potrebujú Krista.**

Prišla aj sestra, ktorá má už vyše 95 rokov. Krehučká a útlučká, ale s veľkou vierou, ktorou by prevážila aj mladých junákov kľačiacich vedľa nej. Skromne, nenápadne pokľakne a s úprimným vďačným pohľadom príjme telo a krv Spasiteľa, **lebo po celý život potrebuje Krista.**

Na rohu oltára kľačí mladý chlapec, minuloročný konfirmand. Týždeň čo týždeň povzbudzuje na facebooku kamarátov, aby prišli na mládež a dorast, lebo sám na týchto stretnutiach prežíva výnimočné požehnanie v Božej blízkosti. Preto teraz kľačí pred oltárom, **lebo vie, že potrebuje Krista.**

Prišla i zvláštna trojica. On, ona a jeho brat. Rodičia nie sú s nimi, lebo v tomto momente ich povinnosti viazali inde. Ale mladý brat s priateľkou kľačia pri oltári. A jeho brat, možno nádejny švagor spolu s nimi. Nemôžu mať lepší základ budúceho vzťahu ako takýto. Kľačia spolu, **lebo pre spoločnú budúcnosť potrebujú Krista.**

Prišili i dvaja bratia, nie pokrvní, ale vo viere a v službe. Jeden náš domáci pracovník, druhý až z Ameriky. Obaja svorne sklonia hlavy a prijímajú rozhrešenie a Kristove dary odpustenia, lebo aj **pre svoju prácu a službu potrebujú Krista.**

Na druhej strane spoza ohrádky vykukujú dve malé hlavy. To prišla celá rodina, rodičia a dvaja synovia. Múdrí rodičia vedia, že najlepšia výchova je príklad. Deti zvedavo pozerajú, čo to pán farár dáva všetkým okolo do úst. Keď sa priblížim, oči zdvihnuti vysoko ku mne. Nezľaknú sa, ved' sa dobre poznáme. Aj oni chcú požehnanie, lebo rodičia ich už poučili, že **všetci potrebujú Krista.**

Manželia na rohu kľačia bok po boku, tak, ako idú bok po boku životom. Uvedomujú si, ako dobre, že sú tu spolu. Majú skúsenosti s tým ako sa potrebujú, lebo raz jeden, raz druhý prežívajú svoje starosti. Pán Boh ich cesty spojil dovedna, aby si boli oporou. A obaja vedia aj to, že **na zvládnutie všetkých starostí potrebujú Krista.**

Prišli aj ľudia z dedín. Hoci majú možnosť byť pri Večeri Pánovej aj doma, čo radi využijú, tentokrát sú tu v matkocirkvi. Nebudú čakať sa stretnutie o týždeň. Sú radi, že vidia spoluveriacich, ved' sme spolu jedno telo Kristovo, Jeho cirkev. Tu, v spoločenstve si radi uvedomujú, ako **veľmi potrebujú Krista.**

K d'alšej sestre sa nemusím ani skláňať. Stojí pri oltárnej ohrádkе. Ako rada by si kľakla na dôkaz úcty a pokory. Ale nevládze. Nohy nedovolia. O to väčšiu pokoru prežíva v srdci. Napriek ťažkostiam s chodením nemohla neprísť. Ved' dobre vie, že **potrebuje Krista.**

Týchto mladých nepoznám. Ale ich rodičov áno. Sú naši. Pravidelní účastníci služieb Božích. Zrejme prišli deti na návštevu domov. Keď sú tu, nevynechajú kostol. Ba možno práve preto prišli, aby tu boli spolu, znova ako rodina. Aby sa ich vzťahy utužili týmto zvlášť dôležitým duchovým putom, chvíľou vzájomného odpustenia, vzájomného žehnania si a spoločnej pokornej chvíle pred Božím oltárom. Znovu sú rodina. Kľačia tu spolu, lebo vedia, že **všetci potrebujú Krista.**

Prišli aj zboroví presbytéri. So svojimi rodinami. Sú tu vždy, keď ich zamestnanie nepošle niekom za hory, za doly, keď im to dovolí služba v zdravotníctve a podobných prevádzkach. Sú na svojich miestach v kostole v službe, teraz však prijímajú milosť Božiu ako rovní s rovnými, s ostatnými bratmi a sestrami, lebo aj oni vedia, že **nad všetky iné hodnoty potrebujú Krista.**

Koľkokrát sa treba zohnúť, koľkokrát zopakovať tie isté formulky, kym služobník obslúži dvesto, tristo, niekedy aj viac kajúcich veriacich? X-krát po šestnásť alebo sedemnásť ľudí okolo oltára. Tým v laviciach je to možno chvíľami pridlhé čakanie. Priveľa piesní treba odspievať. Mne v oltári však čas beží rýchlo. S ľuďmi sem prichádzajú ich príbehy. S nemocnými choroby a starosti. S rodičmi a deťmi ich rodinné zápasy. S manželmi ich spory, hádky a zmierenia, alebo prejavy vernosti a oddanosti. Každá jedna tvár prináša so sebou príbeh človeka, ktorý pochopil, že bez Krista a Jeho lásky, bez Božieho odpustenia dokázaného na Golgoti by bol život ťažký a úmorný.

V očiach vidím túžbu, niekedy slzu, inokedy plachú pokoru a zase radostné očakávanie, nadšenie z duchovného zážitku. Nie je mi dlho. Prežívam vzrušenú radosť. Všetci títo, tak isto ako ja, potrebujú Krista a vedia o tom. A ja im Ho smiem prinášať, sprostredkovať, ponúkať a zvestovať. Táto služba stojí za to.

služobník Večere Pánovej

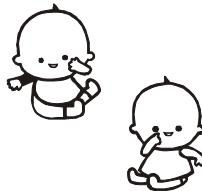
Truhlica s pokladom je otvorená a je položená každému pred dvere, ba až na stôl, len si ho treba vziať a s dôverou veriť tomu, čo slová zasľubujú.

Veľký katechizmus – o Večeri Pánovej

Okienko do Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Bardejov Október 2011 – December 2011

Pokrstení

Jakub Kubis, Mokroluh
 Kristián Moravec, Lukavica
 Adam Basarík, Mokroluh
 Jaroslava Rond'ošová, Bardejov
 Gregor Žofaj, Bardejov
 Daniel Pavlišin, Bardejovská Nová Ves
 Laura Kotuľová, Lukavica

Zoja Vantová, Lukavica
 Filip Stach, Bardejov
 Filip Pangrác-Piter, Rokytov
 Branislav Sobek, Mihaľov
 Sebastian Balušík, Bratislava
 Maroš Jančík, Bardejov
 Aurel Maximilián Gajdoš, Bardejov

***Ježiš im riekol: Nechajte dieťky a nebráňte im prichádzat' ku mne;
lebo takýchto je kráľovstvo nebeské. Matúš 19,14***

Sobášení

Ing. Matúš Martiček a Bc. Martina Šimová
 Jaroslav Blaňár a Mgr. Iveta Červeňáková
 Ing. Viktor Kopčák a Mgr. Jaroslava Rond'ošová
 Peter Mařálek a Sláva Semanová
 Viliam Porubský a Zuzana Katuščáková
 Jozef Ilek a Bc. Silvia Paňková

Ing. Milan German – Sobek a
 Mgr. Katarína Pangrácová – Piterová
 Novotný Ľuboš a Eva Novotná,
 rod. Kvočková
 Vladimír Hankovský a Sláva Mattová,
 rod. Ondkaninová
 Andrij Mychajlyšyn a Jana Hoľpitová

...zmyšľajte rovnako, majte rovnakú lásku, budťe jedna duša a jedna mysel'... Filipským 2, 2

Pochovaní

Zuzana Gdovinová, rod. Jankuvová, 91 r., Nižná Voľa
 Mária Dzuriková, rod. Grittová, 89 r., Mokroluh
 Mária Gajdošová, rod. Kmecová, 76 r., Vyšná Voľa
 Juraj Petrič, 74 r., Bardejov
 Helena Nováková, rod. Beňová, 89 r., Rokytov
 Banas Andrej, 71 r., Bardejov

Slančo Andrej, 80 r., Bardejovské kúpele
 Ján Klimek, 15 r., Mokroluh
 Jozef Polča, 74 r., Rokytov
 Jarmila Koscelníková, rod. Buranovská, 48 r.,
 Zborov

Blahoslavení sú múti, ktorí odteraz v Pánu umierajú! Zjavenie Jána 14,13

Na vydanie Bardejovského Prameňa prispeli: Október 2011 – December 2011

1,- € Bardejov – s. Foľtová
 2,- € Bardejov – r. Rybárová
 3,- € Mokroluh – br. Pangrác
 5,- € Bardejov - s. Briškárová, s. Novotná, s. Pangrácová, s. Paňková, s. Pituchová, s. Skúpa, br. Vanta,
 manželia Blaňároví, r. Nicáková, r. Sobeková; Kobyly – Bohu známa sestra; Lukavica - r. Kotuľová,
 r. Vantová, r. Voľanská; Mokroluh – Bohu známa rodina
 6,- € Bardejov – r. Schulleryová
 10,- € Bardejov - r. Dutková, r. Gočová, r. Paľová, r. Petričová; Lukavica – s. Voľanská, r. Riznerová,
 r. Vantová, r. Vantová; Mokroluh – r. Baranová, r. Hrivňáková, r. Klimeková, r. Klimeková;
 Nižná Voľa – r. Gdovinová; Vyšná Voľa – s. Brehuvová
 15,- € Lukavica - br. Voľanský; Rokytov – r. Polčová
 20,- € Bardejov – manželia Voľanskí; Rokytov – r. Stašová
 52,20 € Bardejov – r. Svobodová
349,20 € Spolu

**Srdečne Vás pozývame na stretnutia pri Božom slove
počas vianočných sviatkov 2011**

Piatok 23.12.2011	9:00 hod. 18:00 hod.	Bardejov, Večera Pánova Bardejov, Večera Pánova
Štedrý večer (sobota) 24.12.2011	15:30 hod. 17:00 hod.	Služby Božie Bardejov, Mokroluh, Lukavica Služby Božie Bardejov, Rokytov, Vyšná Vol'a
1. slávnosť vianočná 25.12.2011 (nedel'a)	9:00 hod. 10:30 hod.	Slávnostné Sl. Božie Bardejov, Mokroluh, Lukavica Slávnostné Sl. Božie Bardejov, Rokytov, V. Vol'a
2. slávnosť vianočná 26.12.2011 (pondelok)	8:00 hod. 9:00 hod. 10:30 hod.	Večera Pánova v Bardejove Služby Božie Bardejov, Lukavica, Mokroluh Služby Božie Rokytov, Vyšná Vol'a
27.12.2011 (utorok)	17:00 hod. 18:00 hod.	Vianočné stretnutie rodín v Gründlovom dome Vianočná mládež v Auditóriu
Silvester 31.12.2011 (sobota)	15:30 hod. 17:00 hod. 00:15 hod.	Služby Božie Vyšná Vol'a, Rokytov Služby Božie Bardejov, Mokroluh, Lukavica novoročné stretnutie v kostole v Bardejove
Nový rok 1.1.2012 (nedel'a)	9:00 hod. 10:30 hod. 18:00 hod.	Služby Božie Bardejov, Mokroluh, Lukavica Služby Božie Rokytov, Vyšná Vol'a Večerné služby Božie Bardejov
Zjavenie Krista Pána mudrcom 6. 1. 2012 (piatok)	9:00 hod. 10:30 hod.	Služby Božie Bardejov, Mokroluh, Lukavica Služby Božie Rokytov, Vyšná Vol'a

„Zvestujem vám veľkú radosť,
ktorá bude všetkému ľudu,
lebo narodil sa vám dnes
v meste Dávidovom Spasiteľ,
ktorý je Kristus Pán.“

Radostné prežitie zvesti anjelov,
požehnanie a pokoj Boží počas sviatkov
a v novom roku stále Božie vedenie a ochranu
vám praje vedenie cirkevného zboru.